

Erfelijk virus

Elfstedenvirus erfelijk? De 24-jarige timmerman-aannemer Pals Geerts en zijn 28-jarige neef schipper Pals Andries volbrengen in januari 1909 de eerste Elfstedentocht. Twee jaar later neemt de familie van Pals Geerts onder keizer Napoleon de familienaam Bleeksma aan. Pals Geerts heet dan Pals Bleeksma. Hij wordt 94 jaar. Vijf generaties verder komen we aan bij ondergetekende. Weliswaar is mijn achternaam niet Bleeksma, ik ben van moederskant, maar via het Elfstedenijs voel ik me zeer verbonden met mijn voorvader.

Donderdag 2 januari 1997, telefoon: „Zaterdag komt-ie!” Rustig blijven, denk ik, maar het Friese bloed stroomt sneller door mijn aderen. Als ik vrijdag Leeuwarden binnenvoer voor mijn startkaart, is het er rustiger dan ik dacht. Toch voel ik spanning: ELFSTEDENTOCHT, ELFSTEDENTOCHT.

Onderweg verloopt het tijdschema volgens planning. Richting Slotermeer schiet mij ineens een bekend jasje voorbij. Het is Jan Bosma. Hij rijdt met Sjoerd, een vriend van hem. Met zijn drieën kachelen wij verder richting Balk. Na Stavoren werken we eendrachtig samen. Even voor Bolsward remmen de mannen. Hoewel Jans vrouw Nanda niet op mij heeft gerekend, is er ook voor mij thee. Oe, die smaakt! „Zullen we in Franeker wat drinken?”, stel ik voor.

Franeker is voor mijn gevoel het laatste tankstation voor Dokkum. Het blijkt een kolkende arena, iedereen is een held. Die energie zullen we nodig hebben tot Dokkum. De wind fluit zo langs je oren, dat je weinig hoort. Ik los Jan af en doe mijn kopwerk. De moderne windmolen van Bartlehiem komt al snel in zicht. De slag van Jan en die van mij passen precies bij elkaar en zo naderen we het fantastische Dokkum.

Voor Burdaard zie ik door mijn donkere bril plotseling een silhouet met beide armen zwaaien. Nanda! Jan wil even pauzeren, maar omdat het nu snel donker wordt, besluit ik door te rijden. Vanaf Aldtsjerk is het weer pretrijden. De wind is onze vriend, dus samenwerken hoeft niet meer. Toegejuicht door de toeschouwers glijd ik over de finishlijn. Om 18.00 uur krijg ik mijn laatste stempel.

Marten Taekema, Leeuwarden

1997

Niet nog één

Ik heb de Elfstedentocht in 1985, 1986 en 1997 gereden op schaats. Elk jaar had zijn charme. In 1985 was het lekker schaatsweer. Veel publiek maar beheersbaar. Wat mij opviel was dat je zo in dooiwakken reed. Niet dat je er doorheen zakte, maar er stond gewoon veel water op het ijs. Na de finish lekker feesten in de Golden Oldies in Leeuwarden. Het vet nog op de kop.

In 1986 was het anders. Pittiger dan in 1985. Ook weer veel publiek. Met deze tocht was ik meer met mezelf bezig. We hadden hier en daar nog de hulp van vrienden die op bepaalde punten stonden. Daarna feesten in de Frieslandhal.

In 1997 was het andere koek. De zwaarste van de drie. Samen met mijn broer ging ik er voor. Voor Hindeloopen ging alles goed. Mijn broer had een braam op zijn schaats. Deze moest er af. Ik ben rustig doorgereden, maar helaas heb ik mijn broer niet weer gezien. Bij Harlingen begon de ellende. In Franeker was veel publiek. Ik kreeg zelfs een blikje bier naar mijn kop gegooid. Wat is dit nu? Enfin toch maar doorgaan richting de hel van

het noorden. Het kostte veel energie en doorzettingsvermogen.

In 2018 heb ik mijn lidmaatschap opgezegd. Ik geloof niet dat er weer een tocht komt. Ik voorzie veel problemen. Nog meer publiek, veel meer kwelwater, waardoor er veel meer moet worden gekluund. Verder meer deelnemers, waardoor de druk te veel wordt. Klimaatverandering en commerciële belangen maken het onmogelijk om nog een tocht te organiseren.

Tenslotte, waar ik een beetje moeite mee heb, is dat alle aandacht naar het schaatsen gaat. Er zijn meerdere Elfstedentochten: op de fiets en wandelend. Die kun je in ieder geval elk jaar organiseren.

Henk Rinsma, Heerenveen

Naar huis

Ondergetekende was in 1963 militair in Nunspeet. De verhalen over een Elfstedentocht werden steeds nadrukkelijker. En op vrijdag 18 januari was het zover. Ik had twee Friese maten, die minstens zo goed reden als ik, maar die haakten af. „Fierstente swier, it wurdt dochs neat”, zeiden ze.

Na een grondige voorbereiding vertrokken we donderdags per bus naar Leeuwarden. We sliepen in de oude kazerne op het Hoeksterend, waar nu de parkeergarage is. In het donker startten we op het Van Harinxmakanaal. Mijn maat viel al gauw. Even later viel hij weer en had een kromme schaats, dus leende ik hem mijn reserveschaatsen, die ik op advies van mijn vader bij me had. Het bleek een kansloze missie. Ik besloot de tocht alleen te vervolgen.

Tot aan Stavoren ging het goed. Toen werd het met wind tegen een heel ander verhaal. Ploeteren door de sneeuwduinen, deels lopen en soms nog wat schaatsen. Toch Bolsward bereikt, waar het een drukte van belang was en bijna iedereen de strijd staakte. Even getwijfeld maar doorgezet met het idee, dan maar naar huis te rijden. (Sint Jacobiparochie).

Nu was er bijna niemand meer op het ijs. In dit poollandschap haalde ik rijders in. Het bleken twee militairen te zijn, nog wel uit Nunspeet ook. Ik kende ze niet. Aan het stuk naar Franeker leek geen eind te komen. In Franeker werden we zonder pardon van het ijs gehaald. We vonden het wel best. We belden naar Leeuwarden (kazerne) en werden opgehaald met een soort Rode Kruis-bestelwagen. Toch wilde ik graag naar huis. Dat verzoek werd gehonoreerd. Ik stapte op de Harlingerstraatweg uit en nam daar de bus naar huis. Logisch dat er daarna een ziekmelding volgde.

Maandag kwam de militaire arts langs. Die had begrip voor de situatie. Met een glimlach op zijn gezicht zei hij dat ik me maar weer in Nunspeet moest melden.

J. Hilarides, Sint Jacobiparochie